

BORELIOZA – CHOROBA ZAWODOWA ROLNIKÓW

Życie na wsi i praca w gospodarstwie rolnym zwiększają narażenie każdego człowieka na kontakt z kleszczami, które choć są niewielkie przenoszą wiele groźnych chorób.

Wśród rolników najczęstszą chorobą przenoszoną przez kleszcze jest borelioza, na którą w 2019 roku zachorowało w Polsce około 20 tysięcy osób. W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie borelioza to najczęściej występująca choroba zawodowa.

Kleszcz – poznaj swojego wroga.

W większości z nas, kleszcze kojarzą się z lasami, ale niestety spotykamy je niemal wszędzie: na łąkach, pastwiskach, nad rzekami i jeziorami, w zaroślach, a nawet na trawnikach w miastach i na wsi. Zagrożenie ugryzieniem przez kleszcze dotyczy praktycznie całego kraju.

Aktywność kleszczy występuje między majem a listopadem, a najwięcej zachorowań notuje się w czasie żerowania nimf – od maja do sierpnia.

Drogi zakażenia chorobami odkleszczowymi:

- ✓ ukąszenie przez zakażonego kleszcza lub owada;
- ✓ spożycie surowego mleka lub mięsa zakażonej krowy, kozy, owcy;
- ✓ skrajnie rzadko przez rany na skórze.

Czym jest borelioza?

To groźna choroba zakaźna atakująca wiele narządów. Jest obecnie najczęściej stwierdzaną chorobą odkleszczową. Na człowieka i zwierzęta przenoszą je kleszcze, w których układzie pokarmowym bytują krętki wywołujące boreliozę. Istnieje podejrzenie, że krętki wywołujące boreliozę mogą być przenoszone także przez owady, m. in. gryzące muchy, komary pchły. Krętki boreliozy atakują układ nerwowy (penetrują płyn mózgowo – rdzeniowy, mózg i opony mózgowo – rdzeniowe), krótko po zakażeniu, wpływając na zachowanie osoby zakażonej. Borelioza bywa więc

myłona z wieloma chorobami np. chorobami psychicznymi, nerwicą, reumatoidalnym zapaleniem stawów, wadami serca, stwardnieniem rozsianym czy chorobą Alzheimera.

Pamiętaj – jeśli podejrzewasz u siebie ugryzienie przez kleszcza, zaobserwowałeś np. rumień wędrujący, koniecznie powiedz o tym swojemu lekarzowi!

Etapy przebiegu boreliozy:

Faza wczesna boreliozy:

- ✓ rumień wędrujący i inne zmiany skórne;
- ✓ objawy grypopodobne kilka lub kilkanaście dni po ugryzieniu.

Faza późna boreliozy – przykładowe objawy:

- ✓ przedłużający się stan podgorączkowy, dreszcze, poty z nieznanых przyczyn;
- ✓ nawracające bóle głowy, mięśni i stawów;
- ✓ huśtawka nastrojów, depresja, zmęczenie;
- ✓ zaburzenia snu, duszności, kaszel.

Wykrycie boreliozy jest możliwe na kilka sposobów, choć postawienie diagnozy w wielu przypadkach jest trudne i niejednoznaczne. Do diagnozy choroby służą testy wykonywane z próbek krwi lub tkanek – ELISA, Western Blot, PCR i PCR RT.

Walkę z chorobą, zarówno w początkowej fazie jak i fazie przewlekłej prowadzi się za pomocą antybiotyków. Przestrzeganie zaleceń lekarskich przez cały czas trwania leczenia daje szansę na całkowite wyleczenie. Większe szanse na powodzenie leczenia istnieją we wczesnej fazie choroby, ale i stadium przewlekłe w wielu przypadkach udaje się zakończyć powrotem do zdrowia.

Aby zmniejszyć ryzyko ukąszenia przez kleszcze:

- ✓ możliwie szczelnie okrywaj ciało (koszula z długimi rękawami, spodnie z długimi nogawkami, kryte buty, wysokie skarpety – nie muszą być grube, żeby skutecznie ochronić

- wskazane jest także nakrycie głowy); o odpowiedni strój zadбай zwłaszcza podczas prac polowych, pracy w lesie, zbierania owoców runa leśnego;
- ✓ nie siadaj bezpośrednio na trawie, na zwalonych drzewach;
- ✓ unikaj spacerów w wysokiej trawie, zaroślach – wybieraj przetarte ścieżki;
- ✓ zachowaj szczególną ostrożność na terenach masowego występowania kleszczy i w sezonie ich wzmożonej aktywności;
- ✓ stosuj środki odstrasżające kleszcze – zawsze zgodnie z instrukcją producenta;
- ✓ uważnie sprawdzaj ciało swoje i swoich dzieci po powrocie do domu.

Ryzyko ukąszenia najprościej minimalizować, stosując odpowiednią odzież i obuwie oraz środki odstrasżające (repelenty).

Jeśli mimo stosowania odpowiedniej odzieży i środków odstrasżających znajdziemy kleszcza wbitego w skórę, należy go prawidłowo i szybko usunąć. Oto kilka prostych zasad:

CO NALEŻY ZROBIĆ

- ✓ jeśli kleszcz wbił się w trudno dostępnym miejscu, poproś o pomoc drugą osobę,
- ✓ uchwycić kleszcza pęsetą lub specjalnym przyrządem do usuwania kleszczy; można też podważyć kleszcza sterylną igłą,
- ✓ złap kleszcza tuż przy skórze, możliwie najbliżej główki pociągnij lekko, ale zdecydowanie i prostopadle do skóry, wyciągając kleszcza,
- ✓ dokładnie obejrzyj wyciągniętego pasożyta, sprawdzając, czy nie został rozerwany (ma główkę i odnóża),
- ✓ zgnieć kleszcza, wyrzucić go i dokładnie, umyć ręce przemyj miejsce po ukąszeniu środkiem dezynfekującym (np. spirytusem),
- ✓ przez kilka dni obserwuj, czy nie pojawiają się niepokojące objawy (opuchlizna, rumień).

JAK NIE NALEŻY POSTĘPOWAĆ

- ✗ nie smaruj kleszcza tłuszczem, masłem, benzyną czy jakąkolwiek inną substancją (kleszcz oddycha tchawkami położonymi na odwłoku – ich zatkanie powoduje, że pajęczak się dusi i wymiotuje wprost do wnętrza ciała),
- ✗ nie przypalaj kleszcza, nie podrażniaj go,
- ✗ nie łap kleszcza w najgrubszym miejscu, za odwłok (może to spowodować oderwanie odwłoka i pozostawienie w skórze główki),
- ✗ nie wykręcaj, nie szarp na boki.

Borelioza chorobą zawodową rolników.

Za rolniczą chorobę zawodową uważa się chorobę, która powstała w związku z pracą w gospodarstwie rolnym, jeżeli choroba ta jest objęta wykazem chorób zawodowych określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu Pracy (Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 12).

***Borelioza i inne choroby odkleszczowe
np. kleszczowe zapalenie mózgu, wpisane są
w wykazie chorób zawodowych.***

Podejrzenie choroby zawodowej rolnika, należy zgłosić do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Inspektor wszczyna postępowanie, którego głównym elementem jest skierowanie rolnika do jednostki orzeczniczej na badania. Badanie jest podstawą do wystawienia orzeczenia o rozpoznaniu choroby zawodowej lub braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Państwowy Inspektor Sanitarny wydaje decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej albo decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

WAŻNE

Rolnik ubezpieczony w KRUS, w przypadku stwierdzenia choroby zawodowej ma prawo ubiegać się:

- o jednorazowe odszkodowanie, które należy się z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci spowodowanej chorobą zawodową;
- rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Źródło: https://www.krus.gov.pl/fileadmin/moje_dokumenty/obrazki/broszury_prewencja/2020/Borelioza.pdf

*Anna Szilder
Starszy Specjalista
Placówki Terenowej KRUS w Myślenicach*